

Correctievoorschrift VMBO-GL en TL

2008

tijdvak 2

economie CSE GL en TL

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o. Voorts heeft de CEVO op grond van artikel 39 van dit Besluit de *Regeling beoordeling centraal examen* vastgesteld (CEVO-02-806 van 17 juni 2002 en bekendgemaakt in Uitleg Gele katern nr 18 van 31 juli 2002).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door de CEVO.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door de CEVO.

- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de CEVO-regeling van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
  - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
  - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
  - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
  - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
  - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
  - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
  - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
  - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, hoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
  - 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.

- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan de CEVO. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 51 scorepunten worden behaald.

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

Voor rekenfouten worden geen punten afgetrokken.

Wanneer echter de kandidaat bij een berekening kennelijk verzuimd heeft door schatting controle op het antwoord uit te oefenen, wordt voor deze fouten één punt afgetrokken tot een maximum van twee punten voor het geheel van de open vragen.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt één punt toegekend.

Schuld en boete

---

1 C

2 **maximumscore 1**

Voorbeelden van een juiste verklaring (één van de volgende):

- De reguliere banken lenen geen geld aan Hans Visser, omdat hij al te veel schulden heeft.
- Er is een grote kans dat Hans de lening niet terugbetaalt.
- De reguliere banken hebben niet voldoende zekerheid.
- Hij heeft geen baan / geen inkomen.

3 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juiste berekening:

$$(\text{€ } 250 - \text{€ } 125) / \text{€ } 125 \times 100\% = 100\%$$

4 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist argument:

De verhuizing kost ook geld en het voordeel van een lagere huur weegt daar niet tegen op.

5 C

6 **maximumscore 2**

Voorbeelden van juiste argumenten:

- Voor, anders kunnen mensen met veel schulden nooit uit de schulden komen 1
- Tegen, een schuldeiser moet geen schade hoeven te lijden, omdat een schuldenaar niet goed met geld kan omgaan 1

Het kleine café

---

7 **maximumscore 2**

Voorbeeld van een juiste berekening:

- $32/38 \times \text{€ } 1.386,37 = \text{€ } 1.167,47$ 1
- $55\% \text{ van } \text{€ } 1.167,47 = \text{€ } 642,11$ 1

Opmerking

Let op doorwerkfouten.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

8 maximumscore 1

Voorbeelden van juiste oorzaken (één van de volgende):

- opleiding
- verantwoordelijkheid
- werken op zondag of in de avond
- werken op onregelmatige tijden

9 maximumscore 2

Voorbeeld van een juiste berekening:

oude prijs: € 8.000 : 4.000 = € 2,00 per glas

€ 2,00 x 1,05 = € 2,10

€ 2,10 x (4.000 x 1,08) = € 9.072

Indien drie berekeningen juist

2

Indien twee berekeningen juist

1

Indien nul of één berekening juist

0

10 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste verklaring (één van de volgende):

- Anja wil niet zwart werken, omdat ze dan voor allerlei zaken niet verzekerd is.
- Als Anja zwart werkt, verliest ze veel van haar (sociale) rechten.

Taskforce Jeugdwerkloosheid

---

11 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste verklaring (één van de volgende):

- Het aantal jaren dat jongeren kunnen/moeten werken is veel groter dan dat voor ouderen.
- Een oudere die werkloos blijft, is (omdat hij eerder bij zijn pensioen is) veel korter werkloos dan een jongere die werkloos blijft.

12 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord:

Ja, uit de bron blijkt dat iemand die alleen aan de ervaringseis voldoet eerder wordt uitgenodigd dan iemand die alleen aan de opleidingseis voldoet.

Opmerking

Als alleen Ja wordt geantwoord zonder een goede verklaring geen punt toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

13 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist argument (één van de volgende):

- Zonder diploma zal Bruno veel minder snel door kunnen groeien binnen het bedrijf.
- Bruno zal buiten dit bedrijf veel minder snel aan de slag kunnen zonder diploma. (Bijvoorbeeld als hij ontslagen zou worden.)

Opmerking

'Met een diploma heb je eerder een baan', fout rekenen.

14 D

15 maximumscore 1

Voorbeelden van een juist argument (één van de volgende):

- Als je je hele leven iets moet doen wat je niet leuk vindt, houd je dat moeilijk vol of je doet je werk niet zo goed.
- Het is moeilijk nu te bepalen waar vraag naar zal zijn als je klaar bent met je opleiding.

China stijgt met stip

---

16 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste berekening:

$$\text{\$ } 2.248.000 \text{ mln} : 1.288 \text{ mln} = \text{\$ } 1.745,34$$

Opmerking

Een andere manier van afronden niet fout rekenen.

17 A

18 B

19 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste verklaring:

Door de import van goedkope Chinese producten werd de Nederlandse consumptie goedkoper.

20 maximumscore 2

Voorbeeld van een juiste berekening:

- $7,7\% \times \text{\text{€}} 242.424.000.000 = \text{\text{€}} 18.666.648.000$ 1
- $2/3 \text{ van } \text{\text{€}} 18.666.648.000 = \text{\text{€}} 12.444.432.000$ 1

21 C

Overheidstekort

---

22 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juiste berekening:

$$€ 11,74 \text{ mld} : € 419,23 \text{ mld} \times 100\% = 2,8\%$$

23 **maximumscore 2**

- Uitspraak 1 is juist
- Uitspraak 2 is juist

1

1

24 **C**

25 **F**

26 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist antwoord (één van de volgende):

- Zalm wilde dat andere landen zich ook aan de 3%- norm zouden houden.
- Zalm wilde voor Nederland een begroting maken die onder de 3%-norm bleef.

Armoede in Nederland

---

27 **A**

28 **F**

29 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juiste berekening:

$$(630.500 \text{ huishoudens} : 9,7\%) \times 100\% = 6.500.000 \text{ huishoudens}$$

30 **B**

31 **A**

32 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juiste verklaring:

Uit informatiebron 12 blijkt dat áls mensen in Nederland onvoldoende geld hebben, dit voor de aanschaf van luxere uitgaven is. Verreweg de meeste mensen hebben genoeg geld om in hun basisbehoeften te voorzien.

Uitkeringen keren uit

---

33 C

34 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist antwoord:

Het nettoloon wordt hoger als de premies werknemersverzekeringen dalen.

35 **maximumscore 1**

premies, loonkosten, winsten

36 A

37 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist antwoord:

Deze mensen hebben hun hele leven premie betaald voor anderen en nu zij recht hebben op AOW moeten zij daar zelf aan meebetalen.

38 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist antwoord:

De werkenden/belastingbetalers betalen loonheffing en premies werknemersverzekeringen. De overheid zorgt ervoor dat mensen die er recht op hebben van dit geld een uitkering ontvangen.

Rozen uit Rwanda

---

39 D

40 **maximumscore 1**

Voorbeelden van een juiste verklaring (één van de volgende):

- De koopkracht in Rwanda is laag.
- Er is geen/weinig vraag naar bloemen in Rwanda.
- Er is veel vraag naar bloemen in Aalsmeer.

41 **maximumscore 1**

Voorbeeld van een juist antwoord:

De landbouw in Rwanda is veel minder gemechaniseerd en geautomatiseerd. Daardoor is de arbeidsproductiviteit in Rwanda veel lager.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

42 maximumscore 1

Voorbeeld van een juist antwoord:

Bloemen moeten vers blijven en dus snel vervoerd worden. Als de wegen slecht zijn, veroorzaakt dat veel vertraging. De kwekerijen zitten dus dicht bij het vliegveld.

43 maximumscore 1

Voorbeeld van een juiste reden:

In de dienstverlenende en industriële sector kan veel geld verdiend worden. Deze activiteiten worden nu in andere landen verricht en dus wordt daar het geld verdiend/de meeste toegevoegde waarde gerealiseerd.

44 maximumscore 2

Voorbeeld van een juiste berekening:

- BNP per hoofd in Rwanda: \$ 1,62 mld : 8,1 mln = \$ 200 1
- verhoging: ($\$ 700 / \$ 200$) x 100% = 350% 1

45 maximumscore 1

Voorbeelden van een juiste maatregel en een juiste verklaring (één van de volgende):

- Belastingvoordeel: investeringen brengen geld maar ook kennis naar Rwanda. Deze kennis zal de economie van Rwanda stimuleren. Bij tariefverlaging komt er geen kennis het land binnen.
- Invoerrechten verlagen: hierdoor is Rwanda beter in staat zijn eigen inkomen te verdienen. De winsten komen ten goede aan Rwanda. Bij investeringen door buitenlandse bedrijven vloeien de winsten naar het buitenland.

Opmerking

Alleen een punt toekennen als na een keuze een juiste verklaring is gegeven.

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten in het programma WOLF.
Zend de gegevens uiterlijk op 20 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

---

informatiebron 4 Enquête SEO, 2006
informatiebron 10 Forum; Tom Janssen